

MIASTO - WNĘTRZE URBANISTYCZNE. SCHEMAT POSTĘPOWANIA I PREZENTACJI ZAGADNIENIA, Z WYKORZYSTANIEM TAKSONOMII CELÓW NAUCZANIA

THE CITY – AN URBAN INTERIOR. APPROACH AND PRESENTATION OF THE ISSUE WITH THE USE OF TAXONOMY OF EDUCATIONAL OBJECTIVES

Anita Wszolkowska-Szewczyk

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Wydział Architektury i Budownictwa
ul. Żołnierska 50
71-210 Szczecin
e-mail: awszolkowskaszewczyk@gmail.com

Abstract: Walls, floor, ceiling – these are the elements of the urban interior. Elements that comprise a city can be referred to as citygenic factors. Apart from buildings, roads and squares, it is people who are the most important. Shakespeare once said: what is the city but the people? Now, how can we examine those elements of the interior? The initiative taken by the Szczecin based Regional Chamber of Architects to involve PhD student of the Western Pomerania University of Technology in the Space Development Programme has led to an idea of the actual implementation of the theme concerned. The city, its elements and interior are some of issues covered by the presentation, discussion and workshop for young people from the Junior Secondary School no. 32 in Szczecin. The goal of the presentation, workshop and the discussion, as planned by the author of the article, was to highlight the city as an urban interior through presenting its constituent parts. The workshop was very important, since young people started pointing out elements of the urban interior themselves. Finally, the methodological approach is presented to introduce the main issue together with a teaching goal taxonomy.

Keywords: urban interior, walls, ceiling, floor, taxonomy of educational objectives.

Wprowadzenie

Znaczenie pojęcia „krajobrazu” w planowaniu przestrzennym odgrywa istotne znaczenie. Krajobraz miejsca kreowany jest przez wnętrza urbanistyczne. W związku z tym wszelkie zmiany w krajobrazie będą wpływać na przestrzeń urbanistyczną. Czy wnętrza urbanistyczne jest powszechnie rozpoznawalne? Jak młodzież spostrzega wnętrza urbanistyczne oraz przestrzeń w mieście?

Ustalane warunki zabudowy dla nowych inwestycji, na terenach pozbawionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - to początek ingerencji w istniejącą rzeczywistość miejsca, w tkankę miasta. W ten sposób zmieniają się wnętrza urbanistyczne? Autorka rozważa od 10 lat obserwuje tryb wydawania warunków zabudowy dla małych miast pozbawionych opracowanych planów miejscowych. Widoczne są skutki przedmiotowych ustaleń, oraz konsekwencje w krajobrazie miast. Znikają wnętrza urbanistyczne, zanikają przestrzenie urbanistyczne wraz z ich kompozycjami. Każda nowa budowa, nowy obiekt, który zaistnieje w krajobrazie miasta, będzie stanowić jego element składowy. Definicja „krajobrazu” została nakreślona w

ustawie z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu: „Krajobraz to przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka”. W krajobrazie miejskim powstaje wnętrza urbanistyczne. Jak odczytać wnętrza urbanistyczne w przestrzeni miasta? Autorka artykułu zamierza omówić przedmiotowe zagadnienie z punktu metodologicznego, jak rozumiane jest wnętrza urbanistyczne. Obserwacje wykazują, że warto jest edukować młode pokolenia w zakresie poszanowania krajobrazu, analizy przestrzeni miasta, oraz wszelkich ingerencji w strukturę urbanistyczną. Dlatego wybrany temat stanowi początek w procesie nauczania rozpoznawania i kształtowania przestrzeni miejskich.

Program edukacyjny „Kształtowanie przestrzeni”

Dziś obserwujemy, że wiele publikacji priorytetowo zajmuje się ładem przestrzennym, pojawia się wiele

artykułów w zakresie wszechobecnego chaosu zabudowy, niszczenia wnętrza urbanistycznych, zatarcia cennych układów krajobrazowych. Wobec tego cenne wydaje się być, w ocenie autorki, iż Izba Architektów RP, obserwując jak Polska tonie w chaosie przestrzennym i wierząc, że „takie będą Rzeczypospolite, jak ich młodzieży chowanie” podjęła zapoczątkowane przez grupę architektów IARP z Krakowa, starania o zgodę na adaptację irlandzkiego programu edukacyjnego "Shaping Space". Należy tu wspomnieć, że irlandzki program edukacyjny jest wyjątkowym na skalę europejską kursem prowadzonych w ramach zajęć szkolnych. Służy do uwarstwiania irlandzkiej młodzieży w grupie wiekowej 16-18 lat na problemy społeczno-przestrzenne i estetyczne na przykładzie architektury i urbanistyki. Oczywiście Izba Architektów RP uzyskała zgodę od The Royal Institute of the Architects of Ireland, twórcy programu "Shaping Space", na dokonanie tłumaczenia oraz koniecznych zmian adaptacyjnych.

W wyniku pracy zespołu osób zaangażowanych w te przedsięwzięcie, program edukacyjny przeszedł głębokie przeobrażenie. Powstał pierwszy w Polsce dotąd niepublikowany zbiór lekcji tematycznych zebranych w wygodny i przejrzysty „manual” dla nauczycieli, ze szczegółowymi scenariuszami lekcji, zaopatrzone w arkusze informacyjne i arkusze pracy dla uczniów. Publikacja zawiera również wzory certyfikatów i dyplomów dla motywowania uczniów, oraz różne wskazówki do wykonywania tych ćwiczeń. Warto wskazać dla celów poglądowych, iż struktura programu jest bardzo czytelna i składa się z trzech opcji: "A" - "Mój dom", "B" - "Dzielnica, wieś, miasto, metropolia", "C" - "Budowle na przestrzeni wieków". Każda ze wskazanych opcji zbudowana jest z następujących części: wprowadzenie, 10 planów lekcji, które zawierają komplet materiałów dla nauczycieli, arkusze pracy dostosowane do poszczególnych lekcji, przeznaczone dla uczniów, arkusze informacyjne dostosowane do poszczególnych lekcji, przeznaczone dla uczniów. Zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie Izby AP - jako przykłady do ćwiczeń tematycznych przewidzianych w programie wybrano 16 polskich miast z tradycją historyczną i

współczesnymi perspektywami rozwojowymi, po jednym w każdym województwie dla łatwiejszej identyfikacji z własnym regionem i dostępności [5].

Do współpracy i realizacji zadań w tym zakresie Zachodniopomorska Izba Architektów zaprosiła Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (Wydział Architektury i Budownictwa) w Szczecinie. W związku z powyższym grono doktorantów chętnie podjęło zamysł uczestniczenia w tym programie.

Powszechne przekonanie, dotyczące zasad planowania kojarzone jest ze szczeblem administracji, oraz brakiem rozmów i dyskusji w tych tematach. Zdaniem Böhma - *bezsilne w tworzeniu walorów kompozycyjnych stają się reguły planistyczne i budowlane, a podejmowane na ich podstawie decyzje dotyczące ładu przestrzeni uzależniają się coraz bardziej oddalonych od istoty sprawy wymogów administracyjnych* [1]. W związku z tym przekonaniem, tym bardziej stwierdza się potrzebę edukacji młodych pokoleń w zakresie odczuwania wnętrza urbanistycznego i możliwości kształtowania przestrzeni.

Miasto – wnętrze urbanistyczne. Założenia, cele kształcenia

Autorka artykułu uczestniczący w przedmiotowym programie Kształtowania przestrzeni współpracuje w tym zakresie z Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 2/Gimnazjum nr 32 przy ul. Kopernika w Szczecinie. Osobą odpowiedzialną z ramienia szkoły za prowadzenie programu jest Pani Anna Grygorowicz-Szulc.

Przedstawiono temat: Miasto - wnętrze urbanistyczne (rys. 1). Wybór tematu powstał jako pomysł na zagadnienie wstępne do dalszych rozważań o tematyce urbanistycznej. Dla celów analizy wybrano miejsce: ul. Plac Dziecka i Kopernika, w kierunku do ul. Wojska Polskiego i ul. Bogusława w Szczecinie. Gimnazjum nr 32 z zespołem Szkół Ogólnokształcących znajduje się właśnie przy ul. Kopernika (rys. 2). Wzięto pod uwagę, że przestrzeń ta dla młodzieży będzie dobrze znana, skoro codziennie w niej przebywa.

Rys. 1. Plansza tytułowa prezentacji dla Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 – Gimnazjum nr 32 w Szczecinie, w ramach uczestniczenia w programie Kształtowania Przestrzeni [12]. Na zdjęciu widoczne Gimnazjum, szkoła uczestników prezentacji.

Rys. 2. Dokumentacja fotograficzna szkoły Gimnazjum nr 32 z zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Szczecinie.

Kolejne tematy będą związane z tym zagadnieniem i będą poruszać inne aspekty urbanistyczne. Jednym z podstawowych opracowań dotyczących kompozycji dla studentów architektury jest publikacja K. Wejcherta [13]. Literatura ta pozwala na przykładzie różnych miast zrozumieć istotę kształtowania wnętrza urbanistycznego. Posłużono się wytycznymi zaczepnymi z niej do oceny wnętrza urbanistycznego.

Należy wspomnieć, iż w programie na pierwszym spotkaniu w Gimnazjum nr 32 w Szczecinie uczestniczyło 7 uczniów oraz 1 pedagog. Elementem zaplanowanym w trakcie prezentacji miał być panel dyskusyjno-warsztatowy. Przemodelowano wnętrze sali lekcyjnej tak, by stworzyć młodzieży warunki relatywnie dobrej przestrzeni, w sposobie innego ustawienia ławek i krzeseł, poprawić kontakt rozmówców. Ustawiono stoły w podkowę, gdzie młodzież mogła swobodnie mieć kontakt wzrokowy ze sobą oraz uczestniczyć w prezentacji multimedialnej. Aranżacja przestrzeni miała stworzyć łatwiejszy kontakt z młodzieżą, oraz bezpośrednią relację nadawcy - odbiorcy. Pierwszym elementem tuż po wstępie, była przeprowadzona ankieta składająca się z 5 pytań. Celem ankiety było ogólne przedstawienie problematyki zagadnienia ukrytego w pytaniach tej krótkiej ankiety. Dla przedmiotowych pytań wskazano możliwość wyboru spośród dwóch krótkich odpowiedzi, prostych jednoznacznych odpowiedzi typu wiem/nie wiem, oraz tak/nie. Wskazane pytania brzmiały: 1. *Co to jest wnętrze urbanistyczne?* 2. *Czy w mieście jest wnętrze urbanistyczne?* 3. *Czy w mieście jest jedno wnętrze urbanistyczne?* 4. *Czy w mieście jest wiele wnętrz urbanistycznych?* 5. *Czy w mieście ważne są budynki, ulice, zieleń?* Poproszono uczniów, aby udzielali odpowiedzi w sposób szybki, spontaniczny, bez wzajemnych konsultacji, indywidualnie.

W wyniku zebranych odpowiedzi 6 osób na 8 wskazało, że nie wie, co to jest wnętrze urbanistyczne. Z kolei aż 6 osób na 8 wskazało odpowiedź twierdzącą na drugie pytanie, czyli że w mieście są wnętrza urbanistyczne. Tylko jedna osoba wskazała, że w mieście jest 1 wnętrze urbanistyczne, pozostałe osoby wskazały odpowiedź

negującą stwierdzenie, że niejako w mieście jest jedno wnętrze urbanistyczne. 7 osób wskazało w odpowiedziach, że w mieście jest wiele wnętrz urbanistycznych. 6 z 8 osób wskazało, że w mieście ważne są budynki, ulice, zieleń.

Dla celów przedstawienia zagadnienia przestrzeni miasta wybrano Szczecin, a dalej obszar dzielnicy i teren ul. Kopernika 16 z lokalizacją przedmiotowej siedziby szkoły. Przedstawiona analiza ukazała przejście z terenu znacznych rozmiarów do wyznaczenia mniejszego obszaru miasta. Pomocny w tym zakresie był portal [4] wskazujący, w jaki sposób szuka się wnętrz urbanistycznych oraz jak są one czytelne w skali miasta. Zdaniem autorki prezentacji i artykułu ważne jest zwrócenie uwagi na relację pomiędzy odbiorcą przestrzeni a samym miastem. Dlatego też w części warsztatowej przeprowadzono próbę identyfikacji i rozpoznania znaczenia miejsc w mieście. W tym celu rozdano uczestnikom „zdania niedopowiedziane”. Opracowany zestaw zdań miał spowodować uzyskanie odpowiedzi na pytania, które przestrzenie w mieście są ważne, cenne i znaczące dla uczestników. Zdania zostały wylosowane przez uczestników. Pakiet zdań niedopowiedzianych przedstawiał problemy: 1. *Najczęściej lubię chodzić ulicami...*, 2. *Zieleń w mieście jest ważna ponieważ...*, 3. *Najładniejszy budynek w moim mieście to...*, 4. *Podobają mi się budynki*, 5. *Moje ulubione w mieście...*, 6. *Bardzo lubię moje miasto za to, że...*

W wyniku uzyskanych odpowiedzi, zebrano informacje od uczestników prezentacji o ich upodobaniach do wybranych przestrzeni miasta: 1. *Najczęściej lubię chodzić ulicami Al. Piastów.* 2. *Zieleń w mieście jest ważna, ponieważ wpływa dobrze na samopoczucie, jest świeże powietrze.* 3. *Najładniejszy budynek w moim mieście to Galeria Handlowa.* 4. *Podobają mi się budynki użyteczności publicznej.* 5. *Moje ulubione w mieście bulwary/Wały Chrobrego.* 6. *Bardzo lubię moje miasto za to, że wiosną na skwerach robi się zielono.*

Wyniki i odpowiedzi świadczą o społecznej treści ulicy. Zdaniem B. Jałowieckiego [7] forma przestrzenna i społeczna treść ulicy nadają jej niekiedy charakter znaku, który jest na ogół szybko rozpoznawalny przez

przypadkowego przechodnia. I w tym samym wydaje się, że dalej zapamiętywany. W związku z tym dla niektórych tak ważne wydają się punkty z szybką gastronomią i dla nich ta przestrzeń miasta ma charakter znaku.

Zdaniem K. Lyncha [9] tworzenie obrazu jest dwustronnym procesem pomiędzy obserwatorem i obserwowany, obraz można wzmacniać symbolicznymi środkami wyrazu: albo przez odpowiednie przygotowanie obserwatora, albo poprzez zmianę kształtu otoczenia. W tym przypadku obserwatorem są uczestnicy prezentacji, natomiast obserwowane jest miasto.

Kolejnym zagadnieniem była dyskusja z pytaniem, jakie elementy tworzą miasto. Dla niektórych uczniów priorytetowe znaczenie miały punkty gastronomiczne, z ich ulubionymi smakami. Wiele osób zauważyło elementy zabudowy oraz zieleni miasta, które kształtują strukturę miasta. Ważnym elementem miasta na który zwrócono uwagę w czasie dyskusji, w z punktu oceny społecznej i socjologicznej - są ludzie („MIASTO to ludzie, którzy je zamieszkują” - W. Szekspir)

W kolejnym etapie analizowano pojęcie formy miasta, jako rozplanowanie miasta, sieć dróg, ulic i placów, przestrzenny układ zabudowy mieszkaniowej i

użyteczności publicznej, fortyfikacji, rozmieszczenie dominant, warunków naturalnych (lokalizacja, układ topograficzny, hydrograficzny terenu, lokalny klimat). Przedstawiono na podkładzie urbanistycznym miasta, najważniejsze elementy takie jak ulice, place, zabudowę, zieleni (rys. 3). Uczytelnione elementy pozwoliły na obserwację kompozycji struktury przestrzeni miejskiej.

Zdaniem L. Kriera [8] trudno jest sobie wyobrazić budynek całkowicie wyizolowany od rzeczywistości. Nie ma budynków bez podłoża, czyli sieci dróg i placów (rys. 4). Stąd celowo w prezentacji wykorzystano zamysł pokazania oderwanych budynków (res publica), oraz place i ulice (res ecconomica), wraz z wersją całości – czyli prawdziwego miasta (civitas). Autorka zgadza się ze słowami L. Kriera, że niezależnie od swoich rozmiarów budynki oddziałują na otaczający je świat. Co ważniejsze, przesłanka do tworzenia przestrzeni urbanistycznej powinna uwzględniać fakt, że powinny one powstawać jako część większej całości. L. Krier wyraźnie wskazuje, że budynki nigdy nie są neutralne - zawsze wywierają jakiś wpływ, pozytywny lub negatywny. Ma to istotne znaczenie, gdyż zdaniem L. Kriera budynki są aktywne.

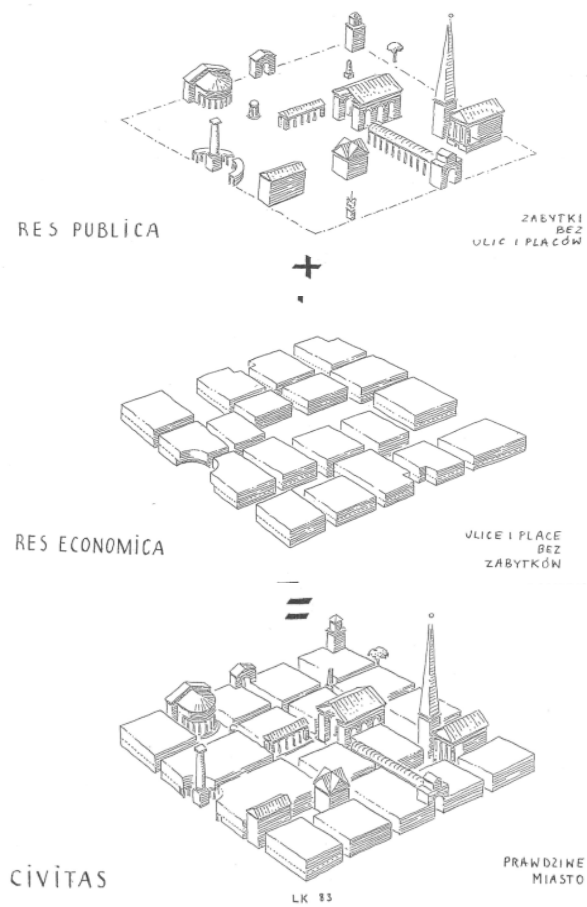

Rys 3. Miasto - forma urbanistyczna [4, 12].

O wspomnianej aktywności wnętrza urbanistycznego mogą świadczyć chociażby odpowiedzi uczestników na „niedopowiedziane zdania”. Istotne w procesie prezentacji było uczytlnienie, iż miasto nie jest jedynie zespołem budynków publicznych czy prywatnych, są one połączone przestrzeniami wolnymi, ulicami, placami, ogrodami publicznymi. A co dalej, podział

zagospodarowania przestrzeni otwartych jest przedmiotem tego, co nazywamy „sztuką urbanistyczną”.

Rozpoznawanie wnętrza urbanistycznego, oraz jego szczególnych elementów (podłoga, ściany, strop) objęło część warsztatową (rys. 5). Przygotowane zostały zdjęcia dla uczestników, w formie wydruków, aby mogli samodzielnie spróbować określić elementy wnętrza dla wybranych fragmentów miasta (rys. 6).

Rys. 4. Forma miasta wg L. Kriera [8].

Rys. 5. Schemat przedstawienia uczestnikom prezentacji elementów wnętrza urbanistycznego [12].

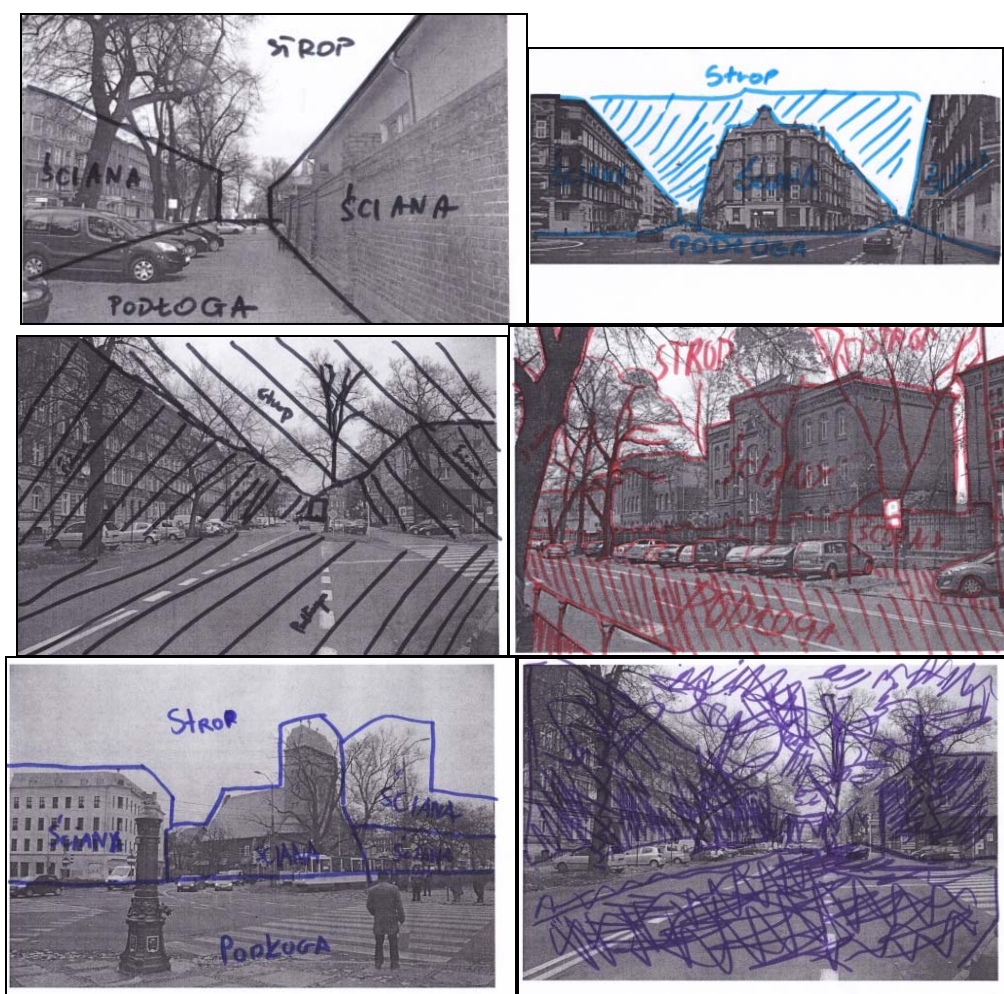

Rys. 6. Analiza elementów wnętrza urbanistycznego na wybranym przykładzie przestrzeni miejskiej ul. Bogusława Szczecin [12].

Na podstawie wybranych przestrzeni miasta przedstawiono poszukiwanie elementów tworzących to wnętrze. Następnie młodzież samodzielnie wykonała przedmiotowe analizy. Oznaczenie tych elementów na fragmentach przestrzeni miejskiej pozwoliło na lepsze zrozumienie zagadnienia (rys. 7). Wybrane przestrzenie miejskie dotyczą przestrzeni sąsiednich wokół szkoły

oraz sąsiednich ulic. Tak więc można założyć, że młodzież zna te miejsca osobiście.

Na zakończenie zostały zaprezentowane inne wnętrza urbanistyczne z omówieniem występujących tam elementów. Kolejne spotkania będą miały na celu przeprowadzenie warsztatu w terenie, w zakresie czytania i rozpoznawania wnętrza urbanistycznych.

Rys. 6. Analiza elementów wnętrza urbanistycznego na wybranym przykładzie przestrzeni miejskiej. Prace uczestników spotkania uczniów Gimnazjum nr 32 [12].

Zdaniem G. Piskorskiej cel to planowy wynik każdego racjonalnego działania to, do czego się dąży, o co zabiega [6]. G. Piskorska wskazuje, że w nowoczesnym podejściu edukację należy rozumieć jako proces kształtowania zasobów intelektualnych społeczeństwa i mechanizm rozwoju społecznego. Oczywiście proces uczenia się można opisać jako proces integracji wiedzy oraz umiejętności i kompetencji w stosowaniu tejże wiedzy w działaniu. Oczywiście oczekiwanym efektem jest samodzielność w myśleniu, zdolność do rozwiązywania problemów, w tym zdolność do efektywnej komunikacji z innymi.

Celem przedmiotowej prezentacji oraz warsztatów i panelu dyskusyjnego w zamierzeniu autorki artykułu było przybliżenie tematu miasta jako wnętrza urbanistycznego poprzez przedstawienie jego elementów składowych. Istotne znaczenie miał warsztat dydaktyczny, w wyniku którego młodzież osobiście rozpoczęła oznaczanie elementów wnętrza urbanistycznego. Oczywiście cele kształcenia mogą mieć różną formę i różny stopień ogólności, ponieważ dotycząc różnych poziomów planowania edukacyjnego. Na danym etapie uczestnikami była młodzież w wieku 13-14 lat z Gimnazjum.

W dalszym postępowaniu formułowanie celów operacyjnych jest poszukiwaniem odpowiedzi, co znaczy, że

ktos wie, rozumie, analizuje, i następnie stosuje. Przykład rozpoznawalności i analizy wnętrza urbanistycznych wykazał, że postawione cele operacyjne zostały wykonane.

Proces planowania procesu dydaktycznego jest złożony. W celu dobrego formułowania celów przydatna jest taksonomia. Cechą charakterystyczną taksonomii jest jej hierarchiczność [2]. Kolejność kategorii odgrywa bardzo ważną rolę w planowaniu procesu dydaktycznego. Cele operacyjne powinny być tak sformułowane, aby wskazywały na wynik pracy uczniów, wskazywały precyzyjnie, jak uczniowie powinni wykazać, że dany cel osiągnęli.

Aby utworzyć wartościową skalę celów nauczania, klasyfikacja ich musi być hierarchią, to znaczy określać porządek kategorii celów – od najniższych do najwyższych. Celem było, aby młodzież zrozumiała, co to jest wnętrza urbanistyczne i aby umiała je odczytać w przestrzeni miejskiej. Taksonomia celów nauczania została skonstruowana przez zespół pedagogów i psychologów amerykańskich pod kierunkiem Beniamina Blooma w 1956 r. Polską wersję taksonomii przedstawił po raz pierwszy B. Niemierko w pracy [10] i dlatego została nazwana taksonomią ABC (Tabela 1).

Tabela 1. Taksonomia ABC celów poznawczych [11].

I. WIADOMOŚCI	A. Zapamiętanie wiadomości
	B. Zrozumienie wiadomości
II. UMIEJĘTNOŚCI	C. Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych
	D. Stosowanie wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych)

Taksonomia ABC obejmuje dwa poziomy celów wiadomości i umiejętności, a na każdym z tych poziomów po dwie kategorie. Wiadomości: A – Zapamiętanie wiadomości, B – Zrozumienie wiadomości; II Umiejętności: C – Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych, D – Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych (tabela 2). Głównym zadaniem taksonomii jest zapewnienie równowagi między wyższymi i niższymi celami operacyjnymi nauczania.

Ponieważ program jest w trakcie realizacji, i obecnie są to pierwsze spotkania nie zastosowano poziomu umiejętności IID.

W programie i prezentacji uczestniczy opiekun grupy Pani Anna Grygorowicz-Szulc. Zdaniem nauczyciela Program Kształtowania Przestrzeni, w którym biorą udział uczniowie Gimnazjum nr 32, ma na celu wzbudzenie zainteresowania własnym regionem poprzez rozwijanie swoich szczególnych uzdolnień. Zdaniem Grygorowicz-Szulc – *rozwijają Oni zmysł obserwacji i świadomości przestrzeni, w której przede wszystkim zamieszkują. Liczne spotkania, warsztaty oraz wykłady*

pozwalają na zrozumienie procesów planowania, projektowania i realizacji. Dzięki takim zajęciom młodzież inaczej patrzy na miasto, które na co dzień bezwiednie przemierza. Dzięki takim zajęciom przestrzeń urbanistyczna nie jest dla nich czymś obcym, tylko określonym porządkiem w planowaniu architektonicznym. Uważam te spotkania za bardzo przydatne, gdyż mają one duży wpływ na świadomość uczniów i pozwalają im docenić dziedzictwo tradycji architektonicznych.

Na zakończenie prezentacji ponownie przeprowadzono ankietę (rys. 7), poprzez zastosowanie tych samych 5 pytań:

1. Co to jest wnętrza urbanistyczne? 2. Czy w mieście jest wnętrza urbanistyczne? 3. Czy w mieście jest jedno wnętrza urbanistyczne? 4. Czy w mieście jest wiele wnętrza urbanistycznych? 5. Czy w mieście ważne są budynki, ulice, zieleń? Ponownie poproszono uczniów, aby udzielali odpowiedzi w sposób szybki, spontaniczny, bez wzajemnych konsultacji, indywidualnie.

Tabela 2. Taksonomia celów dla postawionego tematu prezentacji.

Cel	Temat - Miasto jako wnętrze urbanistyczne.	Zastosowanie
Celem było aby młodzież zrozumiała co to jest wnętrze urbanistyczne, i aby umiała je odczytać w przestrzeni miejskiej.		
Poziom 1 kategoria A – zapamiętywanie wiadomości	Wiadomości ogólne. Miasto Szczecin Rejon Okolica Dzielnica Działka Budynek	Prezentacja Skala Zakres obszaru miasta
Poziom 2 kategoria B – zrozumienie wiadomości Osiągnięcie przez ucznia celów kształcenia klasyfikowanych w kategorii B oznacza, że uczeń potrafi operować zdobytymi wiadomościami, czyli: - przedstawić je w innej formie – symbolicznej, graficznej, słownej wy tłumaczyć „własnymi słowami” - zinterpretować, streścić, porównać, uporządkować informacje - uczynić zdobyte wiadomości podstawą prostego wnioskowania, dokonać ekstrapolacji danego ciągu, podać przykłady występowania danego zjawiska czy wskazać mechanizmy działania na innych treściach.	Zrozumienie wiadomości. Miasto, moje miasto, elementy składowe miasta.	Prezentacja Wskazanie elementów, oraz dyskusja jakie to mogą być elementy.
	Jakie jest moje miasto, zestaw „zdań niedokończonych”	Dyskusja.
Poziom 3a	Elementy wnętrza urbanistycznego.	Prezentacja.
Poziom 3b kategoria C – zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych Osiągnięcie przez ucznia celów z kategorii C oznacza, iż potrafi on praktycznie posługiwać się wiadomościami według podanych mu poprzednio wzorów, według ćwiczonych na lekcjach algorytmów. Prawidłowo rozumie sytuację zadaniową, potrafi ją zanalizować, zna i rozumie zasady oraz wzory rozwiązania, potrafi tę wiedzę zastosować, zaplanować swoje działanie zgodnie z wzorcem, porównać z nim efekt własnego działania i ewentualnie dokonać korekty.	Elementy wnętrza urbanistycznego.	Dyskusja, warsztat. Oznaczanie wnętrza urbanistycznych na wybranych fragmentach przestrzeni miejskich.

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego
Wydział Budownictwa i Architektury
ul. Żołnierska 50
Zachodniopomorska Okręgowa Izba Architektów
Program Kształtowanie Przestrzeni.
Uczestnik - Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Szczecinie.
 (ankieta przed prezentacją)/po prezentacji
 Co to jest wnętrze urbanistyczne? **Wiem/ nie wiem**
 Czy w mieście jest wnętrze urbanistyczne? **Tak / Nie**
 Czy w mieście jest jedno wnętrze urbanistyczne? **Tak/ Nie**
 Czy w mieście jest wiele wnętrza urbanistycznych? **Tak/Nie**
 Czy w mieście ważne są budynki, ulice, zieleń? **Tak/ Nie**

Rys. 7. Ankieta wykorzystana podczas prezentacji. Ta sama ankieta została przeprowadzona dwa razy, po raz pierwszy tuż po wstępie, oraz po raz drugi na zakończenie prezentacji.

W wyniku zebranych odpowiedzi 8 osób (czyli wszystkie) wskazały, że wiedzą co to jest wnętrze urbanistyczne. Wszystkie osoby wskazały, że w mieście jest wnętrze/wnętrza urbanistyczne. Tylko dwie osoby

wskazały, że w mieście jest tylko jedno wnętrze urbanistyczne, pozostałe osoby wskazały w tym pytaniu odpowiedź negatywną. Wszystkie osoby zaznaczyły odpowiedź pozytywną, że w mieście jest wiele wnętrza

urbanistycznych. W ostatnim pytaniu odnośnie priorytetu elementów składowych tkanki miejskiej wszyscy wskazali, że wymienione elementy są ważne. Podsumowanie wypowiedzi z ankiety przedstawiono w tabeli 3.

Analizując przedmiotowe odpowiedzi wynika, że znaczna część osób z tej grupy młodzieży potrafiła poprawnie ocenić, że w mieście jest wnętrze urbanistyczne, choć tym samym nie wiedzą oni co to jest wnętrze urbanistyczne. Wskazuje to na brak wiedzy z zakresu urbanistyki w tym wieku rozwojowym. Dobre wyczucie

przestrzeni powoduje, że młodzież w większości twierdzi, że w mieście jest wiele wnętrz urbanistycznych, choć jak wspomniano wcześniej nie znają ogólnie tego pojęcia. Jediną wątpliwość wskazują odpowiedzi na pytanie trzecie, szczególnie w drugiej części uzyskiwania odpowiedzi na te pytanie. Przeprowadzone analizy oraz warsztat i panel dyskusyjny uwrażliwiają na potrzebę edukacji młodzieży w tym zakresie tematycznym. Wyniki przeprowadzonej ankiety wyraźnie wskazują na pozytywną ocenę relacji: temat+odbiorca=zrozumienie.

Tabela 3. Zestawienie wyników ankiet.

Pytania	Stan wiedzy, poprawności odpowiedzi przed prezentacją.	Stan wiedzy, poprawności odpowiedzi po prezentacji i warsztatach.
Co to jest wnętrze urbanistyczne?	25% wiedziało co to jest wnętrze urbanistyczne	100% wiedziało co to jest wnętrze urbanistyczne
Czy w mieście jest wnętrze urbanistyczne?	75% wiedziało że w mieście jest wnętrze urbanistyczne	100% wiedziało że w mieście jest wnętrze urbanistyczne
Czy w mieście jest jedno wnętrze urbanistyczne?	12,5% wskazało że w mieście jest jedno wnętrze urbanistyczne	25,00% wskazało że w mieście jest jedno wnętrze urbanistyczne
Czy w mieście jest wiele wnętrz urbanistycznych?	87,5% wskazało że w mieście jest wiele wnętrz urbanistycznych	100% wskazało że w mieście jest wiele wnętrz urbanistycznych
Czy w mieście ważne są budynki, ulice, zieleń?	75% wskazało że w mieście ważne są elementy składowe	100% wskazało że w mieście ważne są elementy składowe

Podsumowanie

Proces edukacji z zakresu rozpoznawania przestrzeni i jej obserwacji jest dobrym elementem do poszanowania krajobrazu, elementów dóbr kultury. Poznanie przestrzeni miasta spowoduje lepsze odczuwanie tej przestrzeni, tym samym większą identyfikację. Przedmiotowe kierunki nauczania można zaliczyć do kreatywnych, i można ocenić je jako bardzo pozytywne. Na podstawie wybranych fragmentów miasta przedstawiono elementy

tworzące to wnętrze. W kolejnych zadaniach młodzież samodzielnie wykonała przedmiotowe analizy. Wybrano wnętrza bliskie dla otoczenia szkoły. Oznaczenie tych elementów na fragmentach przestrzeni miejskiej pozwoliło na pełniejsze zrozumienie zagadnienia. Na trzech poziomach przedstawiono taksonomie celów nauczania danego zagadnienia. Wyniki przeprowadzonej krótkiej ankiety wskazują na potrzebę edukacji młodzieży w tym zakresie tematycznym.

Bibliografia

1. Böhm, A., O czynniku kompozycji w planowaniu przestrzeni, Wyd. Politechniki Krakowskiej, Kraków, 2016.
2. <http://jaszczur.czn.uj.edu.pl/mod/book/tool/print/index.php?id=8821> (dostęp 05.12.2016).
3. <http://www.dydaktyka.info/metody-ksztalcenia-2.htm> (dostęp 05.12.2016).
4. <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/> (dostęp 05.12.2016).
5. <http://www.izbaarchitektow.pl/pokaz.php?id=2416> (dostęp 05.12.2016).
6. http://www.pcdzn.edu.pl/publikacje/Pedagogika/cele_operacyjne.pdf (dostęp 05.12.2016).
7. Jałowiecki, B., Szczepański, M., Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej, Wyd. Scholar, 2010.
8. Krier, L., Architektura wspólnoty, Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk, 2011.
9. Lynch, K., Obraz miasta, Wyd. Archivolta, 2011.
10. Niemierko, B., ABC testów osiągnięć szkolnych, 1975, WSiP, Warszawa, 1975.
11. Niemierko, B., Pomiar sprawdzający w dydaktyce, PWN, Warszawa, 1990.
12. Prezentacja Miasto Urbanistyczne dla Zespołu Szkół Ogólnokształcących/ Gimnazjum nr 32, przy ul. Kopernika 16 w Szczecinie.
13. Wejchert, K., Elementy kompozycji urbanistycznej, Wyd. Arkady, Warszawa, 1984.